

Єгорова-Луценко Тетяна Петрівна
кандидат юридичних наук, молодший науковий співробітник
НДІ правового забезпечення інноваційного розвитку
НАПрН України

ЗАСОБИ ЕЛЕКТРОННОЇ ІДЕНТИФІКАЦІЇ ГРОМАДЯН ЯК УМОВА НАДАННЯ ЕЛЕКТРОННИХ ПОСЛУГ

Статтю присвячено засобам електронної ідентифікації громадян як умови надання адміністративних послуг в онлайн режимі. Автором визначені та проаналізовані засоби електронної ідентифікації за критерієм їх поширеності серед фізичних і юридичних осіб.

Ключові слова: електронні послуги, засоби електронної ідентифікації, надання адміністративних послуг онлайн.

Yegorova-Lutsenko Tetiana
*Ph.D, junior researcher of the Research institute of legal support of
innovative development of the NALS of Ukraine*

MEANS OF ELECTRONIC IDENTIFICATION OF CITIZENS AS A CONDITION OF PROVIDING ELECTRONIC SERVICES

The article is devoted to the means of electronic identification of citizens as a condition of providing administrative services online. The author identifies and analyzes means of electronic identification by the criterion of their prevalence among individuals and legal entities.

Keywords: electronic services, electronic identification tools, online administrative services.

Правовою основою впровадження та розвитку електронних послуг є Концепція розвитку системи електронних послуг в Україні на 2016-2020 роки [1]. У цьому документі закладені засади державної політики у цій галузі та передбачений відповідний комплекс заходів щодо їх втілення. Так, у Концепції надано визначення електронної послуги як адміністративної та іншої публічної послуги, що надається суб'єкту звернення в електронній формі за допомогою засобів інформаційних, телекомунікаційних, інформаційно-телекомунікаційних систем.

Основними завданнями в рамках даного напрямку реформи державного управління, що передбачено реалізувати до 2020 р., є:

завершення переходу органів виконавчої влади на електронний документообіг та їх інтеграція до системи електронної взаємодії органів виконавчої влади (всі центральні органи виконавчої влади та 80 % місцевих органів виконавчої влади);

створення та вдосконалення відкритих державних реєстрів;

електронізація адміністративних послуг – не менше 80 електронних адміністративних послуг третьої стадії розвитку, та 40 – четвертої стадії розвитку);

розвиток відкритих даних – збільшення кількості наборів відкритих даних та покращення їх якості [2].

Планом заходів щодо реалізації Концепції розвитку системи електронних послуг в Україні на 2017-2018 роки передбачалося впровадження 100 електронних послуг до кінця 2018 року [3]. Цього результату досягнуто, і наразі на Урядовому порталі, який слугує «єдиним вікном» доступу до всіх онлайн-послуг, уже є 118 електронних послуг [4].

Згідно з Планом заходів щодо реалізації Концепції розвитку системи електронних послуг в Україні на 2019-2020 роки у 2019 році

планується впровадити не менше 50 електронних послуг, які будуть стосуватися виробництва ліків, водовідведення, послуг будівництва, оформлення водійських посвідчень тощо [5].

Загалом аналіз положень Концепції розвитку системи електронних послуг в Україні на 2016-2020 роки та процес їх реалізації свідчить про відповідність вітчизняного законодавства міжнародним тенденціям у галузі надання електронних послуг.

Однак, аналіз роботи державних веб-порталів з надання електронних сервісів показує, що однією з основних умов для отримання електронної адміністративної послуги є авторизація особи на відповідному сайті та наявність у громадянина засобів електронної ідентифікації.

Таким чином, засоби електронної ідентифікації – є необхідною умовою для звернення і отримання державних електронних сервісів, їх особливою ознакою є постійне технічне вдосконалення і винайдення нових видів електронної ідентифікації. Вони мають бути доступними і надійними. На сьогодні фізичні особи користуються більш за все сервісом мобільної ідентифікації, оскільки це найпростіший спосіб, тому всі державні електронні послуги, які наразі впроваджують, вже за замовчуванням містять можливість входу за допомогою MobileID [6].

Наступним за поширеністю засобом електронної ідентифікації є BankID – верифікація громадян через українські банки для надання адміністративних та інших послуг через Інтернет. Ідентифікація через BankID нічим не відрізняється від перевірки документів в банках в очному режимі. Ідентифікація з використанням BankID для громадян відрізняється від ідентифікації за допомогою електронного цифрового підпису (далі – ЕЦП) простотою використання і популярністю, оскільки здебільшого ЕЦП поширені серед юридичних осіб, а кожна фізична особа на сьогодні володіє банківською карткою. Зауважимо, однак, що ідентифікація за допомогою BankID може мати окремі обмеження щодо користування електронними сервісами, які залежать від банку, що надає послуги з BankID.

До менш популярних видів електронної ідентифікації громадян належить електронний цифровий підпис. Для отримання електро-

них сервісів Пенсійного фонду України додатково передбачена можливість ідентифікації за допомогою електронного пенсійного посвідчення та токена, однак на цей час ці способи ідентифікації особи не працюють.

Зупинімося детальніше на BankID як способу верифікації громадян через українські банки для надання адміністративних та інших послуг через Інтернет. Ідентифікація через BankID нічим не відрізняється від перевірки документів в банках в очному режимі. Ідентифікація з використанням BankID для громадян відрізняється від ідентифікації за допомогою електронного цифрового простотою використання і популярністю, оскільки здебільшого ЕЦП поширені серед юридичних осіб, а кожна фізична особа на сьогодні володіє банківською карткою.

Правовою основою використання BankID для адміністративних послуг на сьогодні становлять: Закон України «Про адміністративні послуги», Постанова Кабінету міністрів України «Про затвердження Порядку ведення Єдиного державного порталу адміністративних послуг» [7], Положення про систему BankID Національного банку України, затверджене постановою правління Національного банку України від 30.08.2016 № 378 [8].

Нині до єдиної національної системи електронної дистанційної ідентифікації фізичних і юридичних осіб BankID НБУ підключені «Ощадбанк» та «Радабанк», низка банків знаходиться на різних стадіях підготовки, тестування та підключення до системи [9].

Крім системи BankID НБУ, існує проєкт Приватбанку, який впроваджує власну систему BankID. Однак, ідентифікації за допомогою BankID Приватбанку недостатньо для відкриття банківського рахунку або проведення інших фінансових операцій, оскільки НБУ дозволив здійснювати банківські операції за допомогою BankID лише у власній системі BankID НБУ.

Висновки. Умовою отримання результатів послуг в форматі онлайн, крім обов'язкової реєстрації на відповідному порталі електронних сервісів, є наявність у суб'єкта звернення інструменту, який підтверджує електронну ідентифікацію фізичної, юридичної особи. В основному таким інструментом є електронний цифровий підпис

(для юридичних осіб) та електронна ідентифікація за допомогою Mobile ID (для фізичних осіб). На деяких державних електронних сервісах реалізована можливість альтернативних способів автентифікації з використанням BankID Приватбанку або Національного банку України, Mobile ID, через Email та пароль. Для отримання електронних сервісів Пенсійного фонду України додатково передбачена можливість ідентифікації за допомогою електронного пенсійного посвідчення та токена, однак на цей час ці способи ідентифікації особи не працюють.

ЛІТЕРАТУРА

1. Про схвалення Концепції розвитку системи електронних послуг в Україні: розпорядження Кабінету Міністрів України від 16.11.2016 р. № 918-р. Офіційний вісник України. 2016. № 99. Стор. 259. Стаття 3234. Код акта 84163/2016.
2. Про Стратегію сталого розвитку «Україна – 2020»: Указ Президента України від 12.01.2015 р. № 5/2015. Дата оновлення: 12.01.2015. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/5/2015>.
3. Про затвердження плану заходів щодо реалізації Концепції розвитку системи електронних послуг в Україні на 2017 – 2018 роки: розпорядження Кабінету міністрів України від 14.06.2017 р. № 394-р. Дата оновлення: 14.06.2017. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/394-2017-%D1%80>.
4. Урядовий портал – єдиний веб-портал органів виконавчої влади. URL: <https://www.kmu.gov.ua/>.
5. Про затвердження плану заходів щодо реалізації Концепції розвитку системи електронних послуг в Україні на 2019 – 2020 роки: розпорядження Кабінету міністрів України від 30.01.2019 р. № 37-р. Дата оновлення: 30.01.2019. URL: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/info/KR190037.html.
6. Е-урядування – ключ до реформ в Україні. URL: https://galinfo.com.ua/articles/eurjaduvannya_klyuch_do_reform_v_ukraini_307023.html.
7. Про затвердження Порядку ведення Єдиного державного порталу адміністративних послуг: постанова КМУ від 03.01.2013 р. № 13. Дата оновлення: 26.05.2018. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/13-2013-%D0%BF>.
8. Про затвердження Положення про Систему BankID Національного банку України: постанова правління Національного банку України від 30.08.2016 р. № 378. Дата оновлення: 05.11.2018. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0378500-16>.

9. НБУ розширив можливості системи BankID. URL: <https://www.epravda.com.ua/news/2018/10/10/641481/>.

REFERENCES

1. Pro skhvalennia Kontseptsii rozvytku systemy elektronnykh posluh v Ukraini: rozporiadzhennia Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 16.11.2016 r. № 918-r. (2016). *Ofitsiinyi visnyk Ukrainy - Official Bulletin of Ukraine*. 99. art. 3234.

2. Pro Stratehiiu staloho rozvytku «Ukraina – 2020»: Ukaz Prezydenta Ukrainy vid 12.01.2015 r. № 5/2015. Data onovlennia: 12.01.2015. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/5/2015>.

3. Pro zatverdzhennia planu zakhodiv shchodo realizatsii Kontseptsii rozvytku systemy elektronnykh posluh v Ukraini na 2017 – 2018 roky: rozporiadzhennia Kabinetu ministriv Ukrainy vid 14.06.2017 r. № 394-r. Data onovlennia: 14.06.2017. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/394-2017-%D1%80>.

4. Uriadovyi portal – yedynyi veb-portal orhaniv vykonavchoi vlady. URL: <https://www.kmu.gov.ua/>.

5. Pro zatverdzhennia planu zakhodiv shchodo realizatsii Kontseptsii rozvytku systemy elektronnykh posluh v Ukraini na 2019 – 2020 roky: rozporiadzhennia Kabinetu ministriv Ukrainy vid 30.01.2019 r. № 37-r. Data onovlennia: 30.01.2019. URL: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/info/KR190037.html.

6. E-uriaduvannia – kliuch do reform v Ukraini. URL: https://galinfo.com.ua/articles/euryaduvannya__klyuch_do_reform_v_ukraini_307023.html [In Ukrainian].

7. Pro zatverdzhennia Poriadku vedennia Yedynoho derzhavnogo portalu administratyvnykh posluh: postanova KМУ vid 03.01.2013 r. № 13. Data onovlennia: 26.05.2018. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/13-2013-%D0%BF>.

8. Pro zatverdzhennia Polozhennia pro Systemu BankID Natsionalnogo banku Ukrainy: postanova pravlinnia Natsionalnogo banku Ukrainy vid 30.08.2016 r. № 378. Data onovlennia: 05.11.2018. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0378500-16>.

9. NBU rozshyryv mozhyvosti systemy BankID. URL: <https://www.epravda.com.ua/news/2018/10/10/641481/> [In Ukrainian].